วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ
JOURNAL OF HEALTH SCIENCES SCHOLARSHIP

e280250

Stakeholders' Needs and Expectations in the Development of the Bachelor of Nursing Science Program at North Bangkok University

Sumonthip Boonkerd[1*], Arpakorn Prewnim[*], Siriwan Turongruang[*], Noppussorn Wises[*], Narudee Chonlachatbodee[*], Umakorn Suwananthawong[*], Pensiri Santayopas[*], Warangkhana Bunma[*], Pacharaporn Tanamee[*]

(Received: July 6, 2025, Revised: December 8, 2025, Accepted: February 9, 2026)

Abstract

This descriptive phenomenological qualitative study aimed to explore the needs and expectations of graduate users regarding the development of the Bachelor of Nursing Science curriculum, Faculty of Nursing, North Bangkok University. The study emphasized the participation of key stakeholders who are directly involved in employing nursing graduates and receiving nursing services. Data were collected through semi-structured focus group discussions with 14 purposively selected stakeholders, including graduate users from public and private healthcare organizations and recipients of nursing services in community settings. Data were analyzed using qualitative content analysis with a thematic analysis approach. The trustworthiness of the data was ensured through triangulation and member checking.

The findings revealed that stakeholders' needs and expectations could be synthesized into three main themes: 1) core competencies and professional skills of nursing graduates aligned with the changing healthcare system, including professional knowledge, application of knowledge, 21st-century skills, creativity, problem-solving, use of academic evidence, and language competencies; 2) moral, ethical, and professional identity attributes, emphasizing patient-centered care, compassion, patience, responsibility, ethical decision-making, and digital ethics; and 3) strategic approaches for developing the Bachelor of Nursing Science curriculum, focusing on the integration of digital technology, digital health, and active learning approaches such as simulation-based learning and the use of digital media. These findings can serve as empirical evidence for developing a high-quality Bachelor of Nursing Science curriculum that aligns with professional standards and effectively responds to changes in the healthcare system and contemporary society.

Keywords: Bachelor of Nursing Science Program; Curriculum Development; Needs and Expectations; Stakeholders

[*] *Faculty of Nursing North Bangkok University*

[1] *Corresponding author: Sumonthip.bo@northbkk.ac.th*

วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ
JOURNAL OF HEALTH SCIENCES SCHOLARSHIP

e280250

ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

สุมนทิพย์ บุญเกิด[1*], อาภากร เปรี้ยวนิ่ม[*], ศิริวรรณ ตุรงค์เรือง[*], นพภัสสร วิเศษ[*], ณฤดี ชลชาติบดี[*], อุมากร สุวนันทวงศ์[*], เพ็ญศิริ สันตโยภาส[*], วรางคณา บุญมา[*], พชรพร ธนามี[*]

(วันรับบทความ: 6 กรกฎาคม 2568, วันแก้ไขบทความ: 8 ธันวาคม 2568, วันตอบรับบทความ: 9 กุมภาพันธ์ 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้บัณฑิตและการรับบริการทางการพยาบาล เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 14 คน คัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และผู้ใช้บริการทางการพยาบาลในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงธีม และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าและการตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสังเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ตอบสนองต่อระบบสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งครอบคลุมความรู้ทางวิชาชีพ การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะศตวรรษที่ 21 ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การใช้ข้อมูลเชิงวิชาการ และสมรรถนะด้านภาษา 2) คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ โดยเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ความเมตตา ความอดทน ความรับผิดชอบ การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และจริยธรรมดิจิทัล และ 3) แนวทางเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล สุขภาพดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองและการใช้สื่อดิจิทัลผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพและสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต; การพัฒนาหลักสูตร; ความต้องการและความคาดหวัง; ผู้ใช้บัณฑิต

[*] *คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*
[1] *ผู้ประพันธ์บรรณกิจ: Sumonthip.bo@northbkk.ac.th*

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) คำว่า “VUCA World” ก็ไม่สามารถนำมาอธิบายยุคแห่งโลกผันผวนได้ครอบคลุม (Ratanapitakdhada, & Trirat, 2023) ปัจจุบันได้นำแนวคิด “BANI World” มาใช้อธิบายโลกยุคใหม่แทนเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น (Cascio, 2020) ประกอบด้วย (1) โลกที่มีความเปราะบาง (Brittle: B) (2) โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล (Anxiety-inducing /Anxious: A) (3) โลกที่สับสนต่อ การคาดเดา (Nonlinear: N) และ (4) โลกที่ยากเกินความเข้าใจ (Incomprehensible: I) ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพจิต และการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ ทำให้เกิดเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital based globalization) เพิ่มขึ้น ก้าวสู่สังคมไร้เงินสด ประชาชนปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพด้วยเทคโนโลยีด้านดิจิทัลมากขึ้น ส่งผลให้การบริการด้านสุขภาพมีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการการบริการด้านสุขภาพที่รวดเร็วเพิ่มขึ้น สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความผาสุกและการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง (Amornrojvanawut et al., 2023) ผลการสำรวจของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนกว่า 1.9 ล้านคน เผชิญภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ภายหลังโควิด-19 ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ขาดโอกาสทางการศึกษา เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่แตกต่างไปจากเดิมส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตน (Uinantapitak et al., 2024)

ตามประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี/โท/เอก พ.ศ. 2565 และรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (Higher Education Standards Committee, 2022) โดยคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษามีผลบังคับให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ในแนวทาง Outcome Based Education (OBE) โดยปรับเปลี่ยนในส่วนของผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF; HEd) แต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) 3) จริยธรรม (Ethics) และ 4) ลักษณะบุคคล (Character) (Ministry of Higher Education, 2022) ซึ่งมหาวิทยาลัยมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ทั้งนี้ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตได้นำหลักเกณฑ์ที่เน้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcome: ELO) ในการพัฒนาหลักสูตรมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นพื้นฐาน เช่น สถิติการขาดแคลนพยาบาลของประเทศไทยที่ยังสูงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความต้องการพยาบาลที่มีทักษะดิจิทัล (digital literacy) และทักษะการใช้เทคโนโลยีสุขภาพ (health technology) ตามแนวโน้มของระบบสุขภาพยุคดิจิทัล จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตร ได้แก่ สถานประกอบการหรือผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัย คณาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน ผู้สนใจศึกษาต่อ และชุมชน เป็นต้น มากำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) เพื่อนำไปกระจายความรับผิดชอบในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ โดยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) ต่อไป

ในประเทศไทย สภาการพยาบาลรายงานว่าอัตราส่วนพยาบาลต่อประชากรอยู่ที่ประมาณ 1:400 ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานที่ WHO แนะนำคือ 1:200 (Nursing Council of Thailand, 2023) นอกจากนี้ ยังพบว่าหน่วยบริการสุขภาพมีความคาดหวังให้บัณฑิตพยาบาลมีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานจริงมากขึ้น เช่น ทักษะ

การคิดวิเคราะห์เชิงคลินิก ความสามารถรับมือกับภาวะฉุกเฉิน การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และความพร้อมด้าน soft skills (Nursing Council of Thailand, 2022)

จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า หลักสูตรปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ทักษะการคิดเชิงระบบ และการเตรียมความพร้อมก่อนออกสู่การฝึกภาคปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและความต้องการของสถานบริการสุขภาพ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ก่อตั้งขึ้นโดยการเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาทางด้านสาธารณสุขและปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการพยาบาล การผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนและประเทศ ที่เป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งในด้านวิทยาการทางการแพทย์และสุขภาพ รวมถึงความคาดหวังจากภาครัฐและประชาชนต่อบทบาทของพยาบาลที่ต้องมีความเชี่ยวชาญ ทักษะ และคุณลักษณะที่ทันสมัย เหมาะสมกับการให้บริการสุขภาพในศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome Based Education: OBE) เพื่อสร้างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความสามารถทางวิชาชีพ (Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University, 2023) เพื่อให้บัณฑิตมีความพร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและการบริบาลที่ซับซ้อน ในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร จึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาปรับให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินโครงการวิจัยสำรวจความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และพัฒนาบัณฑิตให้เป็นมืออาชีพที่พร้อมรับใช้สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

คำถามงานวิจัย

1.สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการจากบัณฑิตพยาบาลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพในปัจจุบันเป็นอย่างไร

2.คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังในยุคบริการสุขภาพปัจจุบันคืออะไร

3.แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพและเทคโนโลยีสุขภาพเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดครั้งนี้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 รวมถึงเกณฑ์ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาวิชาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2562 ภายใต้กรอบมาตรฐานดังกล่าว การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้บัณฑิตและการรับบริการทางการพยาบาล กรอบแนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญกับ

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานราชการ, ผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานเอกชน, และผู้ใช้บริการทางการพยาบาลในชุมชน กรอบแนวคิดยังเชื่อมโยงแนวคิดเรื่อง “ความคาดหวัง” ซึ่งมีความสำคัญต่อการปรับตัว การดำเนินชีวิต และคุณภาพชีวิตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Snyder, 1994) เข้ากับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน นำไปสู่การระบุความต้องการที่แท้จริง (Needs) และประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากกรอบแนวคิดดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความรู้และทักษะที่จำเป็นของบัณฑิตพยาบาล คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ โดยใช้ข้อมูลที่ได้เป็นฐานในการกำหนดตัวแปรการวิจัยและพัฒนาคำถามวิจัย อันจะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพและสังคมได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Phenomenology) ตามแนวคิดรากฐานทางปรัชญาของปรากฏการณ์วิทยาของ Husserl, E. (1970) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการใช้บัณฑิตพยาบาลและการรับบริการทางการพยาบาล ภายใต้บริบทการจัดการศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับกลุ่มอาสาสมัครในการวิจัย (Participants) คือ ผู้ใช้บัณฑิตของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลสูงต่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินการของหลักสูตร (High Power High Impact) วิธีนี้สอดคล้องกับลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มดังกล่าวที่สามารถให้ความคิดเห็นและทัศนะด้านต่าง ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญ (Needs) เกี่ยวกับประเด็นการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

1.ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานเอกชน จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมขั้นต่ำ โดยค่านิยมและความต้องการทักษะที่เฉพาะเจาะจง (เช่น ทักษะทางธุรกิจ, นวัตกรรม) ซึ่งอาจแตกต่างจากภาครัฐ

2.หน่วยงานราชการ จำนวน 4 คน ซึ่งเน้นข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานราชการที่เน้นมาตรฐานการทำงานและกรอบนโยบาย เป็นจำนวนเพียงพอต่อการค้นหารูปแบบ (Patterns) ของความคาดหวังที่สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติและระบบสุขภาพภาครัฐของประเทศ

3.ผู้ใช้บริการจากชุมชน จำนวน 6 คน ซึ่งเน้นมิติความหลากหลายและความลึกของประสบการณ์ มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถครอบคลุมความหลากหลายของประสบการณ์ในการรับบริการและความแตกต่างของบริบททางสังคมสุขภาพในชุมชนได้มากขึ้น เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนถึงความต้องการด้าน Soft Skills, คุณธรรม, จริยธรรม, และการสื่อสารได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันสูงกว่าผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นผู้บริหาร/บุคลากร

สำหรับกระบวนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก คณะผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ใช้บัณฑิต โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มอาสาสมัครที่เป็นหน่วยงาน หรือสถานพยาบาล เป็นผู้มีบทบาท หน้าที่ หรืออยู่ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลของนักศึกษา รวมถึงการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งงาน (Job Specification) ในการสรรหาและคัดเลือก

บุคลากรของหน่วยงาน จากหน่วยงานเอกชน 1 กลุ่ม จากหน่วยงานรัฐบาล 1 กลุ่ม และกลุ่มผู้ใช้บริการจากชุมชนที่เป็นแหล่งฝึกเป็นผู้เคยได้รับบริการการพยาบาลจากนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 1 กลุ่ม รวมจำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยนี้คือแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นลักษณะเป็นโครงสร้างคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมหัวข้อความรู้ ความสามารถ และทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตพยาบาล ทักษะความรู้ ความสามารถการปฏิบัติงาน และทักษะด้านการสู้งานอย่างสร้างสรรค์ ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตพยาบาล มี 21 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1.สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการจากบัณฑิตพยาบาลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพในปัจจุบัน ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 2.คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังในยุคบริการสุขภาพปัจจุบัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ และกลุ่มที่ 3 แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพและเทคโนโลยีสุขภาพ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) โดยนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3–5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของประเด็นคำถามในด้านความชัดเจน ความไม่ชี้นำ และความสามารถในการสะท้อนประสบการณ์ที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือเพื่อเพิ่มความชัดเจนและความเหมาะสมก่อนการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การประเมินความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation)

1.การวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล (Concurrent Data Analysis) คณะผู้วิจัยจะทำการถอดความ, จัดกลุ่ม (Coding), และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่องทันทีที่มีการเก็บข้อมูล

2.การเปรียบเทียบเชิงคงที่ (Constant Comparative Method) เมื่อได้ข้อมูลใหม่ ผู้วิจัยจะนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เก็บมาก่อนหน้า เพื่อดูว่ามีหมวดหมู่ (Categories) หรือประเด็น (Themes) ใหม่ ๆ เกิดขึ้นหรือไม่

3.จุดตัดสินใจ (Decision Point) หากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวนคนแล้ว ไม่พบข้อมูลใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญ หรือไม่สามารถสร้างรหัส (Codes) ใหม่ได้ การเก็บข้อมูลจะถือว่าถึงความอิ่มตัวทางทฤษฎี (Theoretical Saturation) และจะยุติการเก็บข้อมูลแม้ว่าจำนวนที่กำหนดไว้ (14 คน) อาจยังไม่ครบ หรืออาจมีการเก็บข้อมูลเพิ่มหากพบว่าข้อมูลยังไม่อิ่มตัว

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้าโดยแหล่งข้อมูล (data triangulation) จากผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตพยาบาลในหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใช้บัณฑิตพยาบาลในหน่วยงานภาคเอกชน และผู้ใช้บริการทางการพยาบาลในชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูล (member checking) โดยนำผลการสรุปประเด็นสำคัญและธีมเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน จากทั้งสามกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ผู้ให้ข้อมูลพิจารณา

ความถูกต้องและความสอดคล้องกับประสบการณ์ของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลได้ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงการตีความข้อมูลให้สะท้อนประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างและจริยธรรมการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์การวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วันที่ 22 พฤษภาคม 2568 ตามเอกสารรับรองเลขที่ NS 7/2568 รหัสโครงการวิจัย: SS1-4-2568-7 ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการพิทักษ์สิทธิและเคารพในความเป็นบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกปกปิดเป็นความลับโดยจะใช้รหัสแทนชื่อสกุล และข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอโดยภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยวิธี Thematic Analysis เพื่อค้นหารูปแบบ (Patterns) และประเด็นหลัก (Themes) ของความต้องการและความคาดหวังนำประเด็นหลักที่ได้มาจัดหมวดหมู่ ตีความ และเชื่อมโยงเข้ากับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย (ความรู้/ทักษะ, จริยธรรม, ข้อเสนอแนะ) เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดรหัสผู้ให้ข้อมูลดังนี้ PRI คือ ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน GOV คือ ผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐ และ COM คือ ผู้ใช้บัณฑิตจากชุมชน และตามด้วยตัวเลขด้านหลังเป็นลำดับการเข้าร่วมให้ข้อมูล ซึ่งไม่ใช่เรียงตามลำดับความสำคัญ

ผลการศึกษา

จากการสนทนากลุ่ม สามารถรวบรวมข้อมูลที่ผู้ใช้บัณฑิตแสดงทัศนะถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สรุปตามคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อบัณฑิตพยาบาลตามประเด็นหลัก (Theme) และประเด็นรอง (Subtheme)

ประเด็นหลักที่ 1 สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ตอบสนองต่อระบบสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง	
ประเด็นรอง 1.1 สมรรถนะทางวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ความรู้	*“ก่อนที่จะมาขึ้นฝึกที่หอผู้ป่วย อยากให้มีการทบทวนความรู้ เรื่องโรคและบริบทที่เกี่ยวข้องกับหอผู้ป่วยนั้น ๆ รวมถึงความก้าวหน้าทางศาสตร์ วิจัย หรือความรู้ใหม่ ๆ” (PRI1)* *“เพื่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และลดความผิดพลาดจากการทำงาน ควรมีการศึกษาตัวบ่งชี้ เกณฑ์การรับรอง CQI ฯลฯ ต่างๆด้วย” (GOV1)*
ประเด็นรอง 1.2 ทักษะศตวรรษที่ 21 (คิดวิเคราะห์ สื่อสาร ทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ)	*“เราไม่ได้ต้องการแค่คนเก่งอย่างเดียว แต่ต้องสื่อสารเป็น มีภาวะผู้นำ ทำงานเป็นทีมได้ สามารถคิดวิเคราะห์เป็น” (GOV4)* *“ทำงานเป็นทีมได้ดีมาก ไม่ถือตัวและพร้อมช่วยคนอื่นตลอด”(COM1)* *“พยาบาลควรเผชิญแรงกดดันได้ ไม่โทษคนอื่น แต่ตั้งสติและหาทางออก” (PRI2)*

ตารางที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อบัณฑิตพยาบาลตามประเด็นหลัก (Theme) และประเด็นรอง (Subtheme) (ต่อ)

ประเด็นหลักที่ 1 สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ตอบสนองต่อระบบสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง	
ประเด็นรอง 1.3 ความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานจริง	*“เด็กเคยเสนอให้ใช้วัสดุในชุมชนทำอุปกรณ์ฝึกผู้ป่วยฟื้นฟูร่างกาย ซึ่งก็ได้มีการออกแบบและนำไปใช้” (COM2)* *“นักศึกษาหลายคนเสนอแนวทางการจัดระบบงานดูแลผู้ป่วยในหอผู้ป่วยเอง ทั้งที่เป็นเพียงนักศึกษาฝึกงาน แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และความกล้าหาญ” (PRI3)* *“แม้จะถูกมอบหมายงานหนัก นักศึกษาพยาบาลก็ไม่ท้อถอย และมักจะเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงาน เช่น การทำ Infographic แนะนำการดูแลแผลแก่ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ” (GOV2)*
ประเด็นรอง 1.4 การพัฒนาทักษะวิจัยและการใช้ข้อมูลเชิงวิชาการ	*“การทำ mini research ทำให้นักศึกษากล้าออกไอเดียและใช้ข้อมูลมาสนับสนุนข้อเสนอเชิงวิชาการ ซึ่งจำเป็นมากสำหรับการทำงานในอนาคต” (PRI1)*
ประเด็นรอง 1.5 สมรรถนะด้านภาษาและการสื่อสารระดับสากล	*“ในยุคปัจจุบันคนที่ได้ภาษาอังกฤษจะมีโอกาสมากกว่าคนอื่น ๆ ทั้งเรื่องหน้าที่การงานหรือความสำเร็จ ควรมีการเสริมสร้างทักษะนี้ให้เกิดความเชี่ยวชาญ” (GOV3)*
ประเด็นหลักที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาล	
ประเด็นรอง 2.1 คุณธรรม จริยธรรม และการยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง	*“สิ่งที่เห็นอีกอย่าง คือ คนไข้บางคนดุ เขายังอดทนและเข้าหาด้วยรอยยิ้ม ซึ่งก็ทำให้คนไข้ยอมรับในตัวเขา” (PRI4)* *“นักศึกษาควรได้รับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและกิจกรรมเสริมคุณธรรมตลอด 4 ปี โดยเฉพาะตอนฝึกงาน” (COM3)* *“บัณฑิตควรมีใจเมตตา ไม่เลือกบริการเฉพาะคนมีสิทธิ์หรือฐานะดี เราอยากเห็นพยาบาลที่ทำงานด้วยใจไม่ใช่แค่ตามหน้าที่” (COM5)*
ประเด็นรอง 2.2 ความอดทน ความรับผิดชอบ และจิตวิญญาณความเป็นพยาบาล	*“เห็นชัดว่าแม้สถานการณ์จะเหนื่อยแค่ไหน เด็กก็ยังสู้และตั้งใจเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ”(GOV2)*
ประเด็นรอง 2.3 จริยธรรมดิจิทัลและภาพลักษณ์วิชาชีพ	*“ไม่อยากให้นักศึกษาถ่ายรูปผู้ป่วยถ้าไม่จำเป็น รวมถึงการถ่ายรูปเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลการรักษาของผู้ป่วย เนื่องจากเป็นการปกป้องสิทธิ์กรณีข้อมูลผู้ป่วยถูกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต” (PRI2)* *“สื่อโซเชียลมันแรง แค่ถ่ายรูปไม่กี่รูปก็กระจายว่อนไปทั่ว เสื่อมเสียชื่อเสียงวิชาชีพและสถาบัน” (COM6)*

ตารางที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อบัณฑิตพยาบาลตามประเด็นหลัก (Theme) และประเด็นรอง (Subtheme) (ต่อ)

ประเด็นหลักที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาล	
ประเด็นรอง 2.4 การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและความรับผิดชอบทางวิชาชีพ	*“พยาบาลควรถูกปลูกฝังเรื่องการตัดสินใจทางจริยธรรม ชั่งน้ำหนักระหว่างปฏิบัติตามหลักการ กับหลักจริยธรรม” (GOV4)*
ประเด็นหลักที่ 3 แนวทางเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้ทันต่อเทคโนโลยีและบริบทสุขภาพยุคใหม่	
ประเด็นรอง 3.1 การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและสุขภาพดิจิทัล	*“ถ้าหลักสูตรสอนให้นักศึกษาออกแบบเว็บไซต์หรือบล็อกสุขภาพได้ จะทันยุคและน่าเชื่อถือมาก” (PRI4)* *“เราอยากได้พยาบาลรุ่นใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีคล่อง ดูข้อมูลคนไข้จากระบบดิจิทัลเป็นและอธิบายข้อมูลสุขภาพผ่านมือถือให้ชาวบ้านเข้าใจง่าย” (COM5)* *“บัณฑิตต้องใช้งานเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการพยาบาลเชิงรุกได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น การใช้โปรแกรม HOSxP, EMR และระบบติดตามข้อมูลผู้ป่วย”(GOV3)* *“อยากเห็นพยาบาลยุคใหม่ที่เข้าใจเรื่องสุขภาพดิจิทัล ไม่ใช่แค่รักษา แต่สื่อสารข้อมูลออนไลน์ได้คล่อง”(COM6)* *“พยาบาลยุคใหม่ควรใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพกับชาวบ้าน” (COM2)*
ประเด็นรอง 3.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning	*“อยากให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติ ถ้ามีการใช้สถานการณ์จำลองในห้องปฏิบัติการเสมือนจริง (simulation-based learning) จะช่วยได้มาก” (GOV2)*

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผลการศึกษาสามารถสังเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก (Themes) สามารถสรุปความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อบัณฑิตพยาบาลตามประเด็นหลักดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ทางวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ทักษะศตวรรษที่ 21 ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การใช้ข้อมูลเชิงวิชาการ รวมถึงสมรรถนะด้านภาษาและการสื่อสารระดับสากล ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานพยาบาลอย่างมีคุณภาพและลดความผิดพลาดในการดูแลผู้ป่วย

ประเด็นหลักที่ 2 แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อบัณฑิตพยาบาลในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณความเป็นวิชาชีพ โดยเน้นการยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ความเมตตา ความอดทน ความรับผิดชอบตลอดจนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของวิชาชีพพยาบาลในสังคม

ประเด็นหลักที่ 3 สะท้อนมุมมองของผู้ให้ข้อมูลต่อการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในเชิงยุทธศาสตร์ โดยเสนอให้มีการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล สุขภาพดิจิทัล และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้สถานการณ์จำลองและการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อเตรียมความพร้อมบัณฑิตพยาบาลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทสุขภาพยุคใหม่

อภิปรายผล

จากการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตจากหลากหลายบริบททั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ใช้บริการในชุมชน สามารถอภิปรายผลความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยดังนี้

1.สมรรถนะหลักและทักษะเชิงวิชาชีพที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการจากบัณฑิตพยาบาลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพในปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ความรู้ในทักษะศตวรรษที่ 21

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมิโฮะ ไซงะ และคณะ (Saiga et al., 2024) พบว่า สมรรถนะการพยาบาลทางคลินิก (Clinical nursing competence) สัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพการพยาบาล โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีสมรรถนะการพยาบาลทางคลินิก ได้แก่ การพัฒนาการพยาบาลที่วางแผนไว้ การตัดสินใจทางคลินิก การประเมินการดูแล และการประสานงานการดูแลที่สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ทั้งนี้ต้องอาศัยความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ ทักษะในการกำหนดประเด็นปัญหาภาวะสุขภาพและการแก้ปัญหาภาวะสุขภาพ ดังงานวิจัยของจิราภรณ์ ตั้งสกุล และคณะ (Tunksakool et al., 2020) สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือในการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังในยุคบริการสุขภาพปัจจุบัน

ข้อค้นพบด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ บัณฑิตพยาบาลควรมีคุณลักษณะด้านจริยธรรมที่เน้นการให้บริการด้วยหัวใจและความเป็นมืออาชีพ ความตระหนักและปฏิบัติเพื่อรักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของวิชาชีพ และสถาบันโดยเฉพาะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยลักษณ์ ศิริศุภลักษณ์ และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (Sirisupalak & Thammaraksa, 2021) ที่พบว่า คุณธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์วิชาชีพพยาบาล โดยไม่ใช่แค่ทักษะ แต่เป็น “ส่วนหนึ่งของตัวตนวิชาชีพ” ของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศินี ไชยโม และคณะ (Chaimo et al., 2021) พบประเด็นว่านักศึกษามีระดับพฤติกรรมคุณธรรมสูงแสดงออกอย่างมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยลักษณะทาง “คุณธรรมวิชาชีพ” เป็นความคาดหวังร่วมกันทั้งจากภายนอกและภายในกลุ่มผู้เรียนพยาบาล จากงานวิจัยเชิงคุณภาพของคริส แกสต์แมนส์ และคณะ (Gastmans et al., 2025) สัมภาษณ์ลักษณะของพยาบาลที่มีสมรรถนะทางจริยธรรม (moral competence) จากมุมมองของพยาบาลและผู้แทนผู้ป่วยในประเทศแถบยุโรป พบว่า พยาบาลที่มีสมรรถนะทางจริยธรรมไม่เพียงแต่มีความสามารถเชิงคลินิกเท่านั้น แต่ยังต้องมีความไวต่อคุณค่าทางศีลธรรม และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ป่วย ครอบครัว และทีมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

3.แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพและเทคโนโลยีสุขภาพ

ข้อค้นพบต่อการพัฒนาหลักสูตรคือ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและสุขภาพดิจิทัล และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรต้องเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) การคิดวิเคราะห์ และการบูรณาการ

ความรู้กับการปฏิบัติจริง ส่งเสริมการทำวิจัยขนาดเล็ก การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาล และการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของวิชาชีพ ตามแนวทางการศึกษาศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาพยาบาลของศิริลักษณ์ ปัญญา และคณะ (Panya et al., 2023) ความสำคัญของการเตรียมบัณฑิตให้พร้อมสำหรับการทำงานในยุคดิจิทัล ทักษะด้านดิจิทัลคือสมรรถนะพื้นฐาน ไม่ใช่แค่ทักษะเสริม ดังนั้นควรสนับสนุนให้หลักสูตรต้องออกแบบให้มีการพัฒนา digital literacy อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในระบบสุขภาพยุคใหม่ที่พึ่งพาเทคโนโลยี ทั้งนี้สามารถพัฒนาไปเป็นอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลได้ สอดคล้องกันกับงานวิจัยของสมาพร ฉิมนาค (Chimnak, 2020) ที่กล่าวว่า การพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตพยาบาลศาสตร์ในด้าน เก่งงาน เก่งคิด และเก่งพิชิตปัญหา ไปพร้อมกันกับการบรรลุผลตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ เนื่องจากตามอัตลักษณ์ของคณะพยาบาลศาสตร์ ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดย เก่งงาน นั้นนิสิตต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เชี่ยวชาญทั้งด้านทักษะวิชาชีพ วิชาการ และเทคโนโลยี ส่วนเก่งคิด เน้นการจัดทำโครงการวิจัยระดับปริญญาตรีและโครงการวิจัยที่มีคุณภาพสูงในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และเก่งพิชิตปัญหานั้นนิสิตจะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงาน มีศักยภาพในการศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของเจียมจิต โสภณสุขสถิตย์ และรุ่งฤดี อุสาหะ (Soponsuksatit & Usaha, 2020) ที่แนะนำว่าควรจัดทำแผนการสอนที่เน้นอัตลักษณ์บัณฑิต และควรนำผลการประเมินอัตลักษณ์บัณฑิตในปีที่ผ่านมาในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีตัวชี้วัดเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิต และควรพัฒนาความรู้และทักษะให้กับบุคลากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางวิชาการและการเรียนรู้ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.นำผลการวิจัยไปใช้เป็นต้นแบบในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการบูรณาการทักษะที่จำเป็นได้แก่ ทักษะดิจิทัล ภาษาอังกฤษ การวิจัยในทุกรายวิชาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

2.สถาบันสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และใช้ในการจัดทำระบบประเมินอัตลักษณ์นักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายชั้นปี

3.ผลการวิจัยสามารถใช้ในการวางแผนกิจกรรมนักศึกษาที่ส่งเสริม Soft skill โดยเฉพาะด้าน Resilience เช่น การจัดกิจกรรมฝึกความยืดหยุ่นทางอารมณ์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการพัฒนาแบบสอบถามหรือเครื่องมือประเมินที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อวัดระดับอัตลักษณ์ในแต่ละด้านของนักศึกษาพยาบาล และใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง

2.ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะที่จำเป็นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติงานทางคลินิก หรือความสามารถในการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

Amornrojvanawut, W., Sreedakase, S., Klaiphet, P., Ditcharoen, K., Taengphan, C., Chitsasom, S., Chomphuwiset, P., & Wongwai, N. (2023). *A study of stakeholders' needs in the development of the Bachelor of Nursing Science program: The establishment project of*

the Faculty of Nursing, Northeastern University, Khon Kaen Province. In *Proceedings of the 10th National and 8th International Conference on Academic Research Presentation*. Northeastern University. (in Thai)

Cascio, J. (2020). *Facing the Age of Chaos. Medium.* https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d

Chaimo, K., Prachasaisoradej, K., & Oangkanawin, P. (2021). Ethical behavior: A comparative cross-sectional study among nursing students in different class years at a nursing college. *Nursing Research and Innovation Journal, 26*(3), 370–384. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RNJ/article/view/241333

Chimnak, S. (2020). The five competencies identity of nursing students at Naresuan University. *Silpakorn University Journal of Education*, *17*(2), 229–238. (in Thai)

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University. (2023). *Workshop materials on outcome-based education (OBE) curriculum design and preparation for AUN-QA*. https://eqa.pcru.ac.th/QA/doc/km/km2565huso2.pdf (in Thai)

Gastmans, C., Mertens, E., Palese, A., Keogh, B., Apolloni, F., Wiisak, J., Cabe, C. M., Dimitriadou, M., Galazzi, A., Igoumenidis, M., Stefanopoulos, N., Charitou, P., Papastavrou, E., Suhonen, R., Chiappinotto, S., & PROMOCON Consortium (2025). Perspectives of nurses and patient representatives on the morally competent nurse: An international focus group study. *International Journal of Nursing Studies Advances*, *8*, 100296. https://doi.org/10.1016/j.ijnsa.2025.100296

Higher Education Standards Committee. (2022). *Announcement of the Higher Education Standards Committee on criteria, methods, and conditions for appointing or assigning auditors and auditing the operation of higher education institutions B.E. 2565 (2022).* https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-check-certify/item/7521-2565-9 (in Thai)

Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2022). *Ministerial regulation on higher education qualification standards B.E. 2565 (2022). Royal Thai Government Gazette, 139*(20A), 28–31. (in Thai)

Nursing Council of Thailand. (2023). *Annual report: Situation of Thai nursing workforce 2023*. (in Thai)

Nursing Council of Thailand. (2022). *Nursing competency framework for the digital era*. (in Thai)

Panya, S., Traeprasith, Y., Mongkonsawat, J., Intharasongkroh, S., & Chandamee, T. (2024). A study of factors associated with digital intelligence among nursing students. *Journal of Research for Health Improvement and Quality of Life*, *4*(3), 26–37. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RHQJ/article/download/270997/185743/1188008 (in Thai)

Ratanapitakdhada, C., & Trirat, P. (2023). Educational leaders' competencies to survive and thrive in a BANI World. *The Journal of Pacific Institute of Management Science (Humanities and Social Sciences), 9*(1), 16-28. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/263622. (in Thai)

Saiga, M., Yamamoto, Y., Okuda, R., & Fukada, M. (2024). Relationship Between Clinical Nursing Competence and Work Environment by Career Stage for Nurses with 1–10 Years of Clinical Experience. *Yonago Acta Medica*, *67*(1), 9–21. https://doi.org/10.33160/yam.2024.02.002

Sirisupalak, P., & Thammaraksa, P. (2021). Meanings and behaviors of moral identity: Perceptions of nursing students. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*, *13*(2), 231–250. https://he01.tci-thaijo.org/index.php/unc/article/download/253892/171332/ (in Thai)

Snyder, C. R. (1994). *The psychology of hope: You can get there from here.* Free Press.

Soponsuksatit, J., & Usaha, R. (2020). A Study of Working Condition to Develop Nursing Students Identity of Phraboromarajchanok Institutes. *Mahasarakham Hospital Journal, 17*(2), 26–34. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/MKHJ/article/view/246612 (in Thai)

Tunksakool, J., Jamjuree, D., Yamkasikorn, M., & Kongsaktrakul, C. (2020). A Study of Collaborative Problem-Solving Competency for Nursing Students. *Nursing Research and Innovation Journal, 26*(2), 217–231. https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RNJ/article/view/241042 (in Thai)

Uinantapitak, P., Kanokporn, T., Roengwitch, N., & Waiwoot, B. (2024). The problem solving of learning loss within educational institutions: The case of Wat Sai Thong School, Trat Primary Educational Service Area Office. *Journal of Scholar Community, 2*(2), 26–39. https://so12.tci-thaijo.org/index.php/watmahasawat_jsc/article/view/807 (in Thai)